Náučný chodník Rekreačná oblasť Kamenný mlyn – Trnava

Kraj:	Trnavský
Okres:	Trnava
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	chránený areál Trnavské rybníky
Prístup:	bus MHD Trnava, Kamenný mlyn
Východisko:	Trnava, rekreačný areál s kúpaliskom Kamenný mlyn
Trasa:	Trnava, rekreačný areál Kamenný mlyn
Dĺžka, prevýšenie:	1,6 km, prevýšenie 5 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	6
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2018

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Mesto Trnava, Hlavná ulica 1, 917 71 Trnava; Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra biológie, Priemyselná 4, 918 43 Trnava

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave.

Poznámky: (1) Náučný chodník je koncipovaný ako učebná pomôcka na prírodovedné kurzy v teréne pre základné a stredné školy a osemročné gymnáziá. Slúži aj pri príprave učiteľov na ekosystémovú výučbu v prírodnom prostredí. (2) Kontakt pre prípadné edukačné aktivity na náučnom chodníku – PaedDr. Radoslav Kvasničák, PhD., Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra biológie, Priemyselná 4, 918 43 Trnava.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Metodické materiály pre prácu učiteľa priamo v teréne sú dostupné cez QR kódy uvedené na informačných paneloch. Každý panel obsahuje tiež niekoľko úloh pre žiakov.

Pre výučbu je vhodná aj obsiahla dvojdielna pomôcka Radoslava Kvasničáka: *Metodická príručka pre učiteľov základných škôl a osemročných gymnázií so zameraním na skúmanie vybraných typov ekosystémov v prírodnom prostredí* – 1. časť: Vodný a pôdny ekosystém (119 str.) a 2. časť: Lúčny a lesný ekosystém (124 str.), vyd. Trnava: Katedra biológie Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, 2016.

Ďalšie info v poznámke vyššie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Trnava. Krajské a okresné mesto vyše 40 km severovýchodne od Bratislavy na riečke Trnávke v Trnavskej pahorkatine v rámci plochej Trnavskej tabule na riečnych štrkopieskových akumuláciách prikrytých sprašami. Prvá písomná zmienka o trhovej osade s dnešným názvom na Českej ceste pochádza z roku 1211. V roku 1238 ako prvá na Slovensku získala mestské výsady. Rozmach nastal najmä od polovice 16. storočia, kedy sem z dnes maďarského Ostrihomu presídlili pred tureckým ohrozením rímskokatolícke cirkevné inštitúcie (arcibiskupstvo, kapitula). V roku 1636 bola založená Trnavská univerzita, ktorá po presťahovaní do Budína v roku 1777 zakrátko zanikla. Začiatok prevádzky konskej železnice z Bratislavy v roku 1846 nasledoval ďalší priemyselný i kultúrny rozvoj (sladovňa, cukrovar, strojárne, výroba čokolády). V roku 1870 tu z iniciatívy Andreja Radlinského vznikol Spolok sv. Vojtecha pre vydávanie a šírenie slovenskej rímskokatolíckej literatúry. Pre množstvo kostolov získala prezývku Malý Rím, resp. Slovenský Rím. V 20. storočí bol najvýznamnejším strojársky, potravinársky, sklársky, odevný priemysel, energetika, od roku 1967 tu sídlila Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, ktorú v roku 1986 vystriedala Materiálovotechnologická fakulta Slovenskej technickej univerzity. Ako menovkyňa historickej univerzity vznikla v roku 1992 novodobá Trnavská univerzita v Trnave, aktuálne s piatimi fakultami. V meste sa narodil a pôsobil hudobný skladateľ Mikuláš Schneider-Trnavský (1881 – 1958). Nachádza sa tu veľké množstvo zachovaných významných stavebných a kultúrnych pamiatok historických, napr. hradobné múry s vežami a baštami, mnoho meštianskych a cirkevných budov, ale aj novodobých, napr. cukrovar a jeho sklad (1900), evanjelický kostol (1924), diela arch. Emila Belluša: automatický mlyn NUPOD (1938) a železobetónový vodojem (1954). Mesto kladie veľký dôraz na zlepšovanie

kvality životného prostredia – napr. smerovaním k udržateľnej mobilite: ako prvé mesto na Slovensku v roku 1988 odstránilo motorizovanú dopravu v centre, masívne sa budujú mestské cyklotrasy, bol tu vybudovaný prvý automatický parkovací dom pre bicykle na Slovensku (12 m vysoká cykloveža pri železničnej a autobusovej stanici) –, za čo získalo ocenenia ako Európske mesto stromov a Enviromesto (2017).

Trnavské rybníky. Sústava rybníkov na nive Parnej (o nej viac > Náučný chodník v Suchej nad Parnou) v rámci Trnavskej pahorkatiny juhozápadne od Trnavy medzi železničnou traťou do Bratislavy a Bielym Kostolom postupne budovaných v lokalite Kamenný mlyn asi od 18. storočia, pričom dobudovaná bola až v roku 1956. Predstavujú významný vodný a močiarny biotop predovšetkým pre vtáctvo. V okolí rybníkov sú zachované zvyšky lužného lesa. Dobré podmienky na hniezdenie vtákov vďaka rozsiahlym porastom trste obyčajnej ako aj pre ich pobyt v čase jarnej a jesennej migrácie umožňujú výskyt až 150 chránených druhov vtákov, napr. chochlačky sivej a vrkočatej, sokola sťahovavého, strakoša červenohlavého, chriašťa bodkovaného. Na ochranu vodného vtáctva a vodných biocenóz bolo územie niekoľkých južne, pri železničnej trati ležiacich rybníkov v roku 1974 vyhlásené za **chránený areál Trnavské rybníky**. Najsevernejšie ležiaci **rybník Kamenný mlyn** východne od Bieleho Kostola je najstarší z rybníkov. V minulosti slúžil na chov rýb a vodnej hydiny; aktuálne je súkromným rybníkom pre športový rybolov kaprov, amurov, tolstolobikov, sumcov, šťúk, zubáčov, lieňov, pstruhov dúhových, jeseterov malých či úhorov. Medzi chráneným areálom Trnavské rybníky a rybníkom Kamenný mlyn pri ceste Trnava – Biely Kostol vznikol vo zvyšku lužného lesa **rekreačný areál Kamenný mlyn**. Je v ňom sezónne otvorené prírodné verejné kúpalisko, rekreačná infraštruktúra (bufet, ihrisko, amfiteáter, koliba), golfové ihrisko a náučný chodník.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Ipľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Ipľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný – na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) – a mierne zvlnený až zvlnený – na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózno-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviálnych kužeľoch pod úpätiami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) znížení a (zalesnených) vyvýšení a náhlymi (pravouhlými) zálomami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov – dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozemí a hnedozemí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejnín tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbrav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka,

Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Poľný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Rekreačná oblasť Kamenný mlyn – Trnava
2. Lužný les
3. Mokraď
4. Fenologický kalendár
5. Pôda
6. Lúka

TYRNAU
Biely Kostol

LEGENDA
1 Úvod
2 Lužný les
3 Mokrad'
4 Fenologický kalendár
5 Pôda
6 Lúka
Horný rybník
lesopark pri kamennej ceste
kamenná cesta, smer Biely Kostol
chovné rybníky
Detské ihrisko
Koliba
rybné hospodárstvo a chovné rybníky
prírodné kúpalisko
lúka oko mokrad'

Biely Kostol
MAPY.CZ